

УДК 168.522+130.2

В.В. Луцанська

ІНФОРМАЦІЙНА ДЕТЕРМІНАНТА ЕКОЛОГІЇ КУЛЬТУРИ

Детермінанти сучасного розвитку цивілізації ставлять питання про визнання існування інформаційної функції держави. Детермінант – (греч. *determinans* – визначальний). Термін введений в науковий обіг у середині 1960-х гг. (Н. Шведова). В 70 роки ХХ ст. розпочалась інформаційна революція, що веде до формування постіндустріального інформаційного суспільства, виводить на перший план інформаційні і комунікативні аспекти діяльності держави, перетворюючи їх на головні соціально значимі напрями державної політики. Функції держави, як відомо, розвиваються і змінюються одночасно з розвитком самої держави і залежать від зовнішніх і внутрішніх чинників суспільного розвитку і конкретних завдань, які стоять перед суспільством на даному етапі.

Проблематику інформаційної детермінанти розглядають Д. Бел, А. Йоселіані, В. Канке, М. Кастельс, М. Мак-Люен, Дж. Несбіт, С. Оленев, Х. Ортега-і-Гасет, О. Ракітов, В. Розін, Н. Сляднева, О. Тофлер, екологію як систему Реймерс Н. Ф., Кучерявий В.П. [1; 8] (Рис. 2-3).

Одним із важливих аспектів вирішення екологічних проблем і переходу до сталого розвитку є формування екології культури в інформаційному суспільстві, еволюційні зміни світогляду, системи суспільних цінностей, уявлень про розвиток суспільства і природи в екологічній свідомості. Загальнометодологічне та теоретичне значення досліджуваної проблеми склали праці таких зарубіжних авторів, як: С. Алстром, Д. Белл, З. Бжезінський, К. Боулдінг, К. Бьорд, Н. Вінер, Б. Гейтс, Д. Гелд, Е. Гелнер, К. Гірц, П. Друкер, Р. Йенсен, М. Кастельс, Е. Лемберг, Дж. Ліхтгайм, Г. Маклюен, Р. Макрідіс, А. Пшеворський, Д. Рісмен, М. Роуз, Е. Тоффлер, М. Фріден, Ф. Фукуяма та ін. Проаналізовано концепції Д. Бела, Дж. Мартіна, Дж. Пелтона, В. Дайзарда (США); Г. Крауха, Р. Бернтейштейна (Німеччина); І. Масуди, І. Кішиди (Японія). Слід зазначити експериментальні моделі інформаційного суспільства ТАМА-CCIS та HI-OVIS (Японія), програму TELIDON (Канада), проект TERESE (Швеція), соціальний експеримент комп'ютерної демократії на Гавайях.

Серед українських та російських авторів, які дослідили окремі аспекти функціонування інформаційного суспільства і вплинули на характер даного дослідження, відзначимо таких: Р. Абдєєв, С. Андрєєв, І. Арістова, В. Бебик, Л. Березовець, В. Білоус, А. Гальчинський, О. Голобуцький, В. Горбатенко, Г. Грачов, А. Данілін, О. Дубас, Т. Єршова, Я. Жаліло, О. Зернецька, В. Іноземцев, С. Кашавцева, І. Коліушко, В. Коляденко, О. Литвиненко, Є. Макаренко, А. Ракітов, О. Соснін, Л. Чупрій та ін.

Концепція інформаційного суспільства є різновидом теорії постіндустріального суспільства, основу якого заклали З. Бжезінський, Д. Бел, О. Тофлер. Поняття «інформаційне суспільство» з'явилося у другій пол. 60-х років. Нарівні з ним використовувалися такі терміни, як «технотронне суспільство», «суспільство знання», «постіндустріальне суспільство». Уявлення про інформаційне суспільство пов'язані також з концепцією «трьох хвиль» А. Тофлера. Термін був використаний в Японії 1966 р. у доповіді групи з наукових, технічних і економічних досліджень, в якій стверджувалося, що інформаційне суспільство являє суспільство, в якому вдосталь високоякісної інформації, а також є всі необхідні кошти для її розподілу. У той період на Заході вважалося, що основою формування інформаційного суспільства є розвиток обчислювальної та інформаційної техніки; інформація набуває глобального характеру; на рух інформаційних потоків істотно не впливають державні кордони; спроби обмежити вільне поширення інформації шкодить тій стороні, яка прагне внести такі обмеження; значно зросли можливості збору, обробки, зберігання, передачі інформації, доступу до неї; зростає вплив інформації на розвиток різних сфер людської діяльності; заглиблюється процес децентралізації суспільства; відбувається перехід до нових форм зайнятості; йде процес формування нових трудових ресурсів за рахунок збільшення кількості зайнятих в інформаційній індустрії. Зважаючи на це, Т. Стоунер стверджував, що інформацію, як і капітал, можна нагромаджувати і зберігати для майбутнього використання. У 50-70-ті роки стало очевидно, що людство вступає в нову епоху, дорогу до якої проклав розвиток техніки і, у першу чергу, комп'ютерів, і НТР.

Проблема існування і буття людини в «технізованному» і «інформатизованному» світі не могла не займати філософів, що викликало до життя концепцію «інформаційного» суспільства. Жоден з філософів, які писали про проблему, не сумнівався в радикальному відновленні життя людства в рамках цієї нової формації, але більшість із них аналізували проблему односторонньо, будь то з політичної, економічної чи соціальної точки зору. Це породило чимало різноманітних назв і визначень. Національна експертна комісія України з питань захисту суспільної моралі, провела зустрічі з журналістами, представниками державних органів, навчальних закладів, рекламних установ, громадських організацій з метою налагодження взаємодії та пошуку шляхів регулювання проблемних питань у сфері захисту моральних засад в українському суспільстві. Один із таких заходів, а саме – «Проблеми захисту суспільної моралі в українському інформаційному просторі», зібрав спеціалістів, що працюють над питаннями змісту українського медіапростору.

Інформаційне суспільство – проект планетарного масштабу, у якому кожна нація повинна буде рано чи пізно виступити в ролі співавтора, привнести власні ідеї і культурні особливості. Український культурний, науковий, світоглядний внесок так само важливий для реалізації проекту інформаційного суспільства, як і внесок інших націй. І головна роль в організації цього процесу повинна належати громадським організаціям, суспільній ініціативі й українським органам державного управління. Створені державними органами документи покликані визначити напрями інформатизації суспільства: Концепція формування єдиного інформаційного простору України, Концепція розвитку зв'язку, Доктрина інформаційної безпеки, Концепція інформатизації України, ухвалені Закони про інформацію, друковані ЗМІ, про телебачення і радіомовлення, інформаційні агентства, про рекламу, авторське право і суміжні права, про державну таємницю, про науково-технічну інформацію, захист інформації в автоматизованих системах, про участь України в міжнародному інформаційному обміні. Однак цілісного розгляду процесу становлення інформаційного суспільства в поєднанні технологічних, економічних, соціальних, правових і політичних чинників у вітчизняній літературі не багато. Це пояснюється новизною об'єкта дослідження, контури якого зримо визначилися лише в останні роки. Інформація має комплексний, або системний, характер, що відповідає багаторівневому характеру глобальних проблем: універсальність інформації, здатність переміщення інформації через кордони держав, багатовимірність форм, споживання інформації різними категоріями користувачів (Рис. 1).

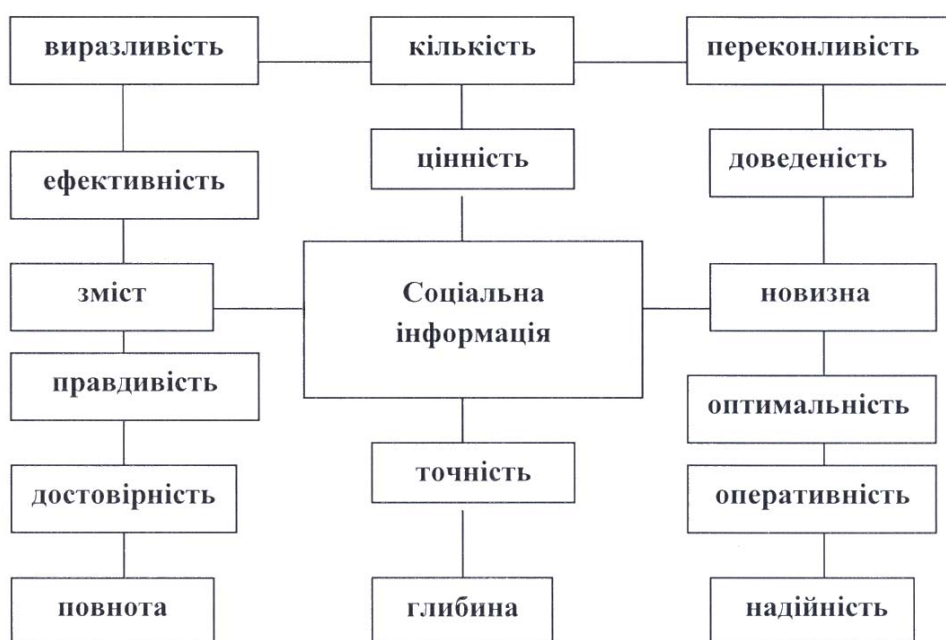

Рис. 1. Основні характеристики соціальної інформації

Глобальність інформаційної проблеми виявляється в тому, що на межі тисячоліть багато хто з дослідників говорить про інформаційну кризу, або вибух (Рис. 4). Інформаційні кризи виявляється в таких аспектах:

- протиріччя між обмеженими можливостями людини з переробки інформації і міжнародними інформаційними потоками;
- виробництво значної кількості надлишкової інформації і обмеження доступу до корисної інформації;
- порушення цілісності інформаційної системи внаслідок регіональних, приватних та відомчих інтересів.

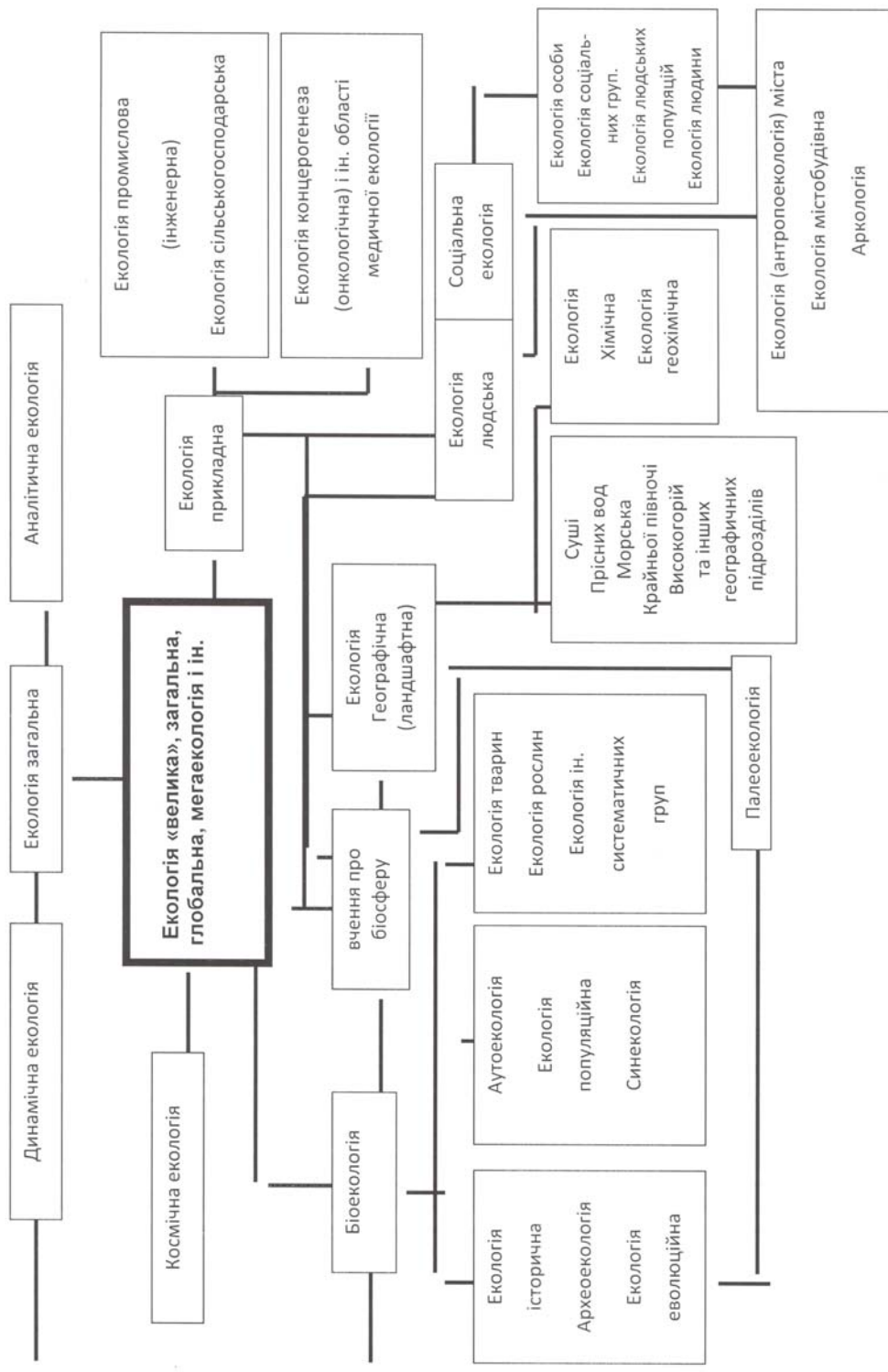

Рис. 2. Підрозділи екології (за Реймерсом Н.Ф.)

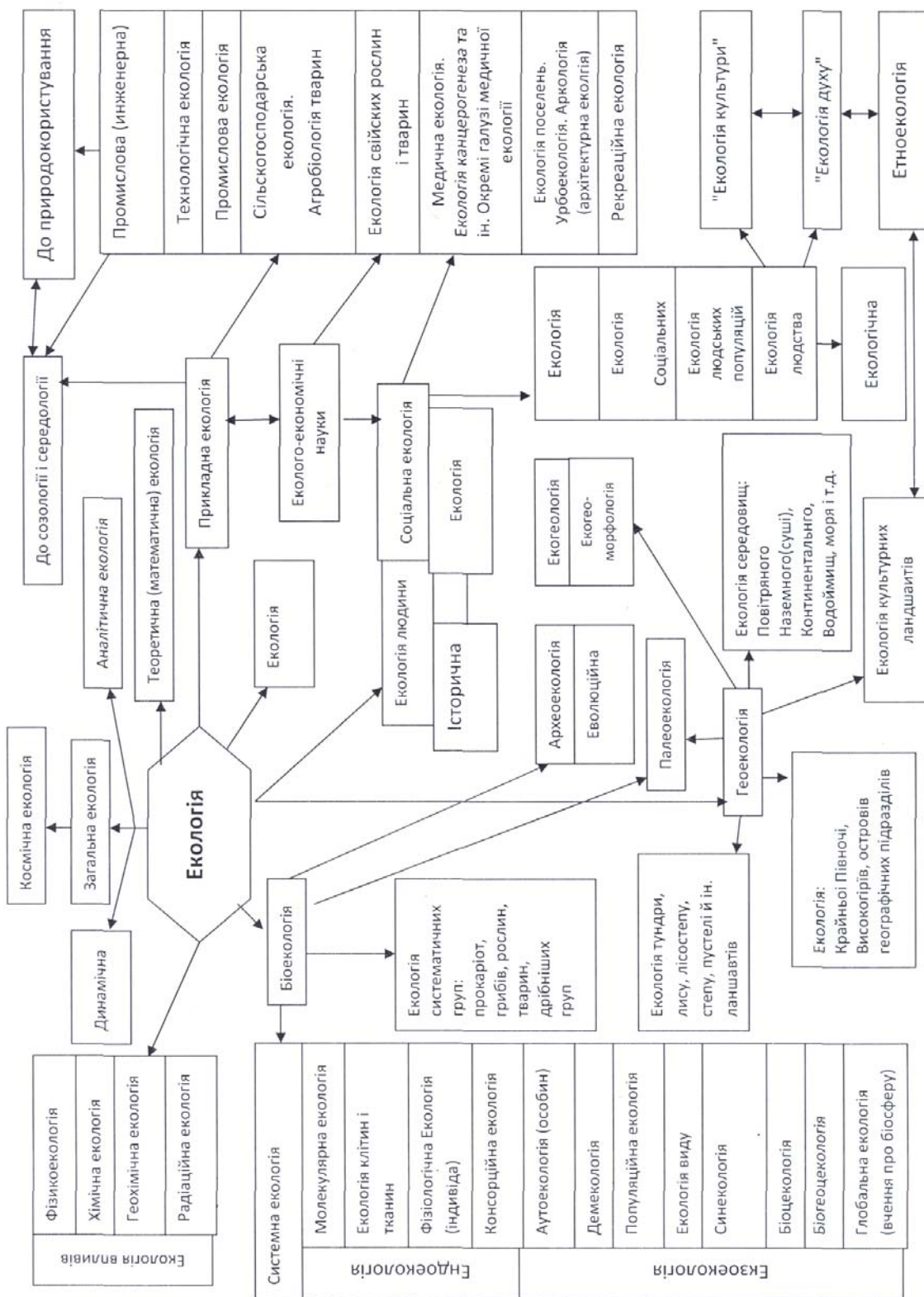

Рис. 3. Структура сучасної екології (за Кучеряєм В.П.)

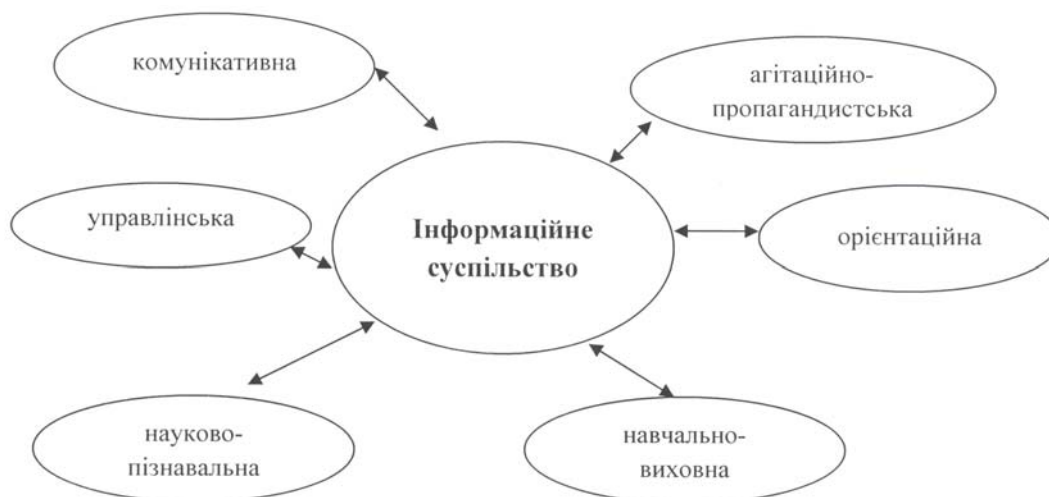

Рис. 4. Суспільна функція інформаційного суспільства

Одним із методологічних підходів, який осмислює зміни, є теорія японського соціолога Е. Масуди. В 1945 р. він запропонував ідею, що здавалась фантастичною, – теорію інформаційного суспільства. Це суспільство, об'єднане єдиною інформаційною мережею, завдяки якій в людства з'явиться можливість виробляти єдині цілі, а в людини – виявити свої творчі можливості. Впровадження нових інформаційних технологій, і насамперед комп'ютерної техніки і систем телекомунікаційних зв'язків, показало, що концепція інформаційного суспільстві не є утопічною.

Виникає нова інформаційна культура, нові способи одержання інформації, виробничої і наукової діяльності. Доступ до інформаційних мереж, знання виявляється визначальною основою для стратифікації, поділу суспільства. На основі автоматизованого доступу до систем зв'язку індивід або група осіб може одержати інформацію, необхідну для вирішення професійних або особистих задач. Відбувається процес автоматизації і роботизації виробництва і управління. В сфері інформаційної діяльності працює понад 50% працездатного населення. Концепція інформаційного суспільства визначила шляхи формування «матеріального тіла» культури кінця ХХ ст. Відносно новим загальнонауковим методом є інформаційний підхід, суть якого полягає в тому, що при вивченні будь-якого об'єкта, процесу чи явища в природі чи суспільстві, перш за все, виявляються найхарактерніші для нього інформаційні аспекти. В основі інформаційного підходу лежить принцип інформаційності, згідно з яким:

- інформація є універсальною, фундаментальною категорією;
- практично всі процеси та явища мають інформаційну основу;
- інформація є носієм смислу процесів, що відбуваються в природі і суспільстві;
- існуючі в природі і суспільстві взаємозв'язки мають інформаційний характер;
- Всесвіт – це широкий інформаційний простір, в якому функціонують і взаємодіють інформаційні системи різного рівня.

Усвідомлення всеосяжності інформації в природі та суспільних явищах стало об'єктивним чинником виникнення нового фундаментального методу наукового пізнання – інформаційного підходу, який дає змогу дослідити об'єкти, процеси та явища з інформаційного погляду, виявити нові якості, важливі для розуміння їх сутності та можливих напрямів розвитку на основі знання загальних властивостей і закономірностей інформаційних процесів. Інформаційний підхід пов'язаний з системним, що дає змогу уявити сучасний світ як складну глобальну багаторівневу інформаційну систему, яку утворюють три взаємопов'язані системи нижчого рівня: система «Природа», система «Людина» і система «Суспільство». Кожна з цих підсистем є, по суті, інформаційною. Інформаційна система «Людина» посідає центральне місце в інформаційній моделі сучасного світу, оскільки саме через неї здійснюється взаємодія інформаційних систем «Природа» і «Суспільство». Це зумовлено двоїстою сутністю людини, яка одночасно є природним і соціальним організмом. Це створює методологічну базу для дослідження проблем людини і суспільства як цілісних

багаторівневих, багатофункціональних інформаційних систем. Теорія енерго-інформаційного обміну в системі ноосфери відкриває нові можливості для наукового пізнання, нову інформаційну картину світу, що відрізняється від традиційної речово-енергетичної картини, яка до цього часу домінувала у фундаментальній науці. Плідним інформаційний підхід виявляється при дослідженні сучасної людини і суспільства. Інформаційний підхід як фундаментальна методологія набуває все більшого поширення через об'єктивні чинники: «наскрізний» характер інформації, що проникає в усі галузі та сфери людської діяльності і супроводжує їх, стає однією з найважливіших категорій соціального розвитку; зростання обсягів інформації, вирішення проблем її доступності та ефективного використання; розвиток інформаційної техніки і технологій; становлення інформаційного суспільства, інтелектуальним продуктом якого є документи, інформація, знання. Останній чинник став імпульсом для обґрунтування документної, інформаційної та когнітивної парадигм дослідження. Пізнавальні можливості інформаційного підкоду полягають у тому, що предмет дослідження вивчається у контексті інформації, її численних виявів. Він передбачає використання пізнавальних можливостей інформаційної теорії, методів, засобів, організаційних форм і технологій, вироблених інформатикою, для визначення специфічних рис предмета дослідження. Дослідницький актив інформаційного підкоду полягає в тому, що всі об'єкти, процеси та явища є інформаційними, оскільки пов'язані зі створенням, накопиченням, обміном або використанням інформації задля здійснення соціальної комунікації. Таким чином, існує певна кількість базових теорій інформаційного суспільства, авторами яких є Д. Белл, З. Бжезинський, М. Кастельс, Й. Масуда, О. Тоффлер, Ф. Фукуяма та ін.

Значний внесок у розробку теорій і моделей інформаційного суспільства зробили російські науковці: І. Алексєєва, М. Моїсєєв, І. Панарін, А. Ракітов, В. Стьопін.

В Україні проблему суспільної інформатизації та інформації розробляють В. Андрущенко, І. Бойченко, Н. Джинчарадзе, В. Лях, І. Надольний, В. Рижко та ін., а також учені-філософи, які безпосередньо відстежують проблеми екології, – В. Крисаченко, М. Кисельов, Ф. Канак, Т. Гардашук, М. Хилько, А. Толстоухов, Л. Юрченко. Різні аспекти інформаційного суспільства, зокрема, роль і місце людини в процесах глобалізації та інформаційних взаємодіях, специфіка розвитку інформаційного суспільства в окремих високорозвинених країнах, і країнах, що розвиваються, проаналізовані у працях І. Алексєєвої, М. Демкової, Т. Берези, Л. Березовець, О. Вартанової, С. Кара-Мурзи, А. Колодюка, І. Колиушко, В. Лисицького, Л. Мельника, І. Мелюхіна, А. Ракитова, Г. Смоляна, Д. Черешкіна, А. Чернова та ін. Утім, теоретичне обґрунтування розвитку інформаційного соціального устрою відстає від практичних потреб, але навіть у цих розробках не акцентується увага на екологічній складовій. Однак процес інформаційних перетворень у світі є незворотним, і нині створюється нова карта світу – інформаційна, що відбиває стан цієї сфери в кожному регіоні. Отже, з початку III тисячоліття соціальний світ стверджується у своєму усвідомленні необхідності переходу до нового стану. Оскільки становлення інформаційного суспільства відбувається на тлі екологічних негараздів, спричинених антропогенним тиском на природу, необхідно, щоб екологічні цінності стали пріоритетними у формуванні інформаційного суспільства, набули ідейного значення у взаємодії «нового» суспільства з природою. Це визначить долю нинішньої цивілізації та людини. У сучасних умовах загострення екологічної кризи вимагає перегляду система взаємовідносин «людина-природа», маючи на меті використання наукових досягнень (інноваційних технологій), акцентуючи увагу не на завоюванні природи, а на мінімізації впливу на навколишнє середовище. Одним зі шляхів гармонізації відносин у системі «людина-природа» є формування екологічної свідомості, знання, що сприятиме осмисленню екологічних потреб, взаємовідносин людини й природного середовища в межах не лише науково-технічної діяльності, а й у духовній сфері. Тому інформаційні та телекомунікаційні технології, включивши в себе екологію як гуманну підвалину розвитку, здатні перетворити ідею інформаційного суспільства на реально існуюче інформаційне суспільство, в якому існування людства не буде суперечити існуванню природи, а отже, і самому собі. Саме тому творення інформаційного, екологічного суспільства, на нашу думку, правомірно розглядати не як черговий етап життєдіяльності людства, але як якісно новий етап прямування людства до його ноосферного стану, стану високого рівня гуманізму, де людина в ієрархії загальнолюдських базових цінностей

посідатиме чільне місце, усвідомлюючи при цьому, що вона є частиною природи, без якої її існування є неможливим.

На глобальному рівні існує низка актуальних питань, які людство покликане вирішити у найближчий час, зокрема, визначених «Декларацією Цілей Тисячоліття ООН 1990-2015 рр.». Використання можливостей інформаційно-комунікаційних технологій в сучасних умовах розглядається не як розвиток окремого високотехнологічного сектору економіки, а в якості ефективного інструменту та механізму задля подолання проблем у багатьох сферах життєдіяльності суспільства, сталого розвитку як окремої країни, так і будь-якої особистості. У грудні 2003 р. питання побудови глобального інформаційного суспільства вперше було піднято на вищому міждержавному рівні у рамках проведення I стадії Всесвітнього Самміту з питань Інформаційного Суспільства (далі – WSIC). На цьому форумі лідери 161 держави світу підписали два стратегічних документи «Декларацію принципів» та «План дій» (далі – Документи WSIC), що визначають напрями подальшого розвитку інформаційного суспільства на всіх рівнях. Це обумовлено ще й тими обставинами, що сьогодні найважливішою постає глобальна проблема «цифрового розподілу», яка є головною причиною виникнення нових соціально-політичних розмежувань, поділу держав світу та громадян на «інформаційно багатих» та «інформаційно бідних», що значною мірою визначає міжнародний імідж, соціально-економічний розвиток, розвиток демократичних процесів та громадянського суспільства, інвестиційну привабливість, показники конкурентоздатності тощо. Екологія культури як позачасова категорія, покликана привести до розвитку національних культур, формування людей високої культури виробництва, комунікацій і управління, затвердження культури світу і гендерного рівноправ'я, підвищення соціальної відповідальності і політичної культури людей, вдосконалення культури вжитку і розподільних стосунків, збереження культурної різноманітності народів, забезпечення екологічної і правової безпеки в світі.

Як ніколи, українське суспільство потребує формування у населення культури безпеки, екології та здоров'я, впровадження інноваційних ідей щодо поширення знань і практичних умінь, прийняття рішень виходу з негативних екологічних ситуацій. Засоби комунікації набувають особливого значення, тому поширення інформації, її загальнодоступність є умовою інформатизації суспільства, її демократизації, соціального прогресу. Соціоекосистема – новий клас самоврядних систем. Людина, суспільство і природа входять до неї як складові елементи. Виявлення механізму функціонування цієї системи можливе в контексті філософського і культурологічного дослідження місця людини і всієї земної цивілізації на цілісному, багатообразному, суперечливому і взаємозв'язаному світі. Якщо раніше людяність закріплювалася за допомогою звичаїв, традицій і норм, то в даний час відчуття людяності починає підтримувати розум. Сучасний світ перебуває в стані кардинальної трансформації, у ньому відбувається стрімке оновлення умов життя і праці людини (телебачення, програмне керування, всесвітня інформаційно-пізнавальна Інтернет, мобільний зв'язок, високошвидкісний транспорт), змінюються традиційні установки та уявлення.

Між екологією і культурою існує нерозривний зв'язок: якість взаємодії людини з довкіллям відображає той рівень культури, носієм якої вона є. Стан довкілля є важливим чинником існування людської цивілізації. Проблеми довкілля відображають політичні, культурно-екологічні засади. Гарантом конституційного права особистості на сприятливе довкілля і достовірну екологічну інформацію повинна стати висока цивільна екологічна свідомість народу. Культура – галузь людського буття, де слід шукати відповіді на екологічні проблеми, оскільки в її підставі знаходяться загальнолюдські цінності. Показники її сформованості необхідно досліджувати на рівні якісних змін в структурі особи і на рівні її проявів у взаємодії з навколишнім світом. В основі формування стратегічного плану збереження і використання екологічної спадщини на довгострокову перспективу виявлено наступні принципи: екологічна культура – невід'ємна частина загальнолюдської культури, що включає систему соціальних стосунків, моральних цінностей, норм і способів взаємодії суспільства з природним довкіллям; екологічна культура виявляється в екологічно орієнтованій поведінці людей, усвідомленні загальної відповідальності за якість довкілля і високої соціальної значущості запобігання негативної дії людини на довкілля; передбачає пошук шляхів збереження і відновлення різних елементів культурного середовища, створеного людством упродовж історії культури; екологія культури як галузь культурологічного знання охоплює всі сфери життєдіяльності сучасної людини: взаємовідношення з природою, життя суспільства, індивідуальне життя людини; з'єднання особистої самосвідомості і суспільної проблематики виникає при глибокому розумінні свого життєвого простору – своєї малої батьківщини – конкретної території, локального

соціоприродного ландшафту, в якому історично, століттями виникає культура українського народу; людина як істота гуманізує природу і саму себе, реалізуючи на практиці принципи сучасного екологічного гуманізму, в основі яких концепція формування сфери розуму, ноосфери; екологічна культура характеризує рівень розвитку екологічної свідомості у людини і суспільстві, в якому виражено ціннісне ставлення до природного середовища як життєво необхідне.

Проведене дослідження дає змогу зробити висновки про те, що формування екології культури в інформаційному суспільстві і зміна ставлення до природи прискорить темпи культурного розвитку і сприятиме підвищенню шансів людського виживання. Свою роль у даному випадку може зіграти культурологія як наука. Екологія культури в інформаційному суспільстві є невід'ємною частиною загальнолюдської культури, включає систему соціальних стосунків, моральних цінностей, норм і способів взаємодії суспільства з природним довкіллям; виражається в здатності людей усвідомлено користуватися своїми екологічними знаннями і вміннями в практичній діяльності, передбачає формування духовно – етичних якостей людини; потребує вдосконалення основ екологічної етики. Поняття «екологія культури» виражає не лише охорону пам'яток культури, що важливо, але і збереження самого буття культури, яке залежить від соціально-економічних умов і етичного клімату суспільства. Доведено, що найбільш ефективними методами становлення і функціонування такого явища в інформаційному суспільстві як екологія культури є культурологічна освіта, виховання людей різного віку, соціальних і професійних груп, які сприяли б здоровому способу життя, духовному зростанню суспільства, сталому соціально-економічному розвитку, екологічній безпеці країни і кожної людини. З'ясовано, що в екологічних традиціях будь-якого народу краще всього відбиті особливості використання інформації для безпечного розвитку соціоприродної системи, на цій основі будуються стосунки людини з довкіллям. У цьому контексті особливо значимою є проблема вивчення традиційних культур, які включають культурні пласти різних епох від глибокої старовини до теперішнього часу. Не лише певний спосіб матеріального виробництва, але і цілий комплекс культурних традицій того або іншого народу робить істотний вплив на взаємини в соціоприродній системі. Тому нематеріальні аспекти традиційної культури несуть у собі важливу екологічну інформацію, внаслідок чого вирішення багатьох екологічних проблем з сфери технологічної переходить у культурологічну. Виявлено, що інформаційне суспільство має глобальний характер, але будується локально, враховуючи національно-культурні особливості і колорит різних народів світу. Масова інформатизація, розвиток віртуальної реальності – процеси незворотні. Тому звернення до відповідної проблематики – необхідність. Інформаційне суспільство викличе до життя настільки ж нову (інформаційну) людину. Якщо онтологічний характер віртуальної реальності досить очевидний, то етична проблематика чекає своїх творців і інтерпретаторів. Об'єктивні процеси, що відбуваються в соціумі, свідчать про те, що саме культура здатна стати вирішальним чинником економічної, політичної і культурної стабілізації і тим самим пом'якшити негативні наслідки розвитку сучасної інформаційної цивілізації.

Список використаної літератури

1. **Кучерявий В. П.** Екологія / В.П. Кучерявий. – Л. : Світ, 2001 – 500 с.
2. **Лучанська В. В.** Методологічні проблеми дослідження екології культури / В. В. Лучанська // МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія: Зб. наук. пр. з мистецтвознавства і культурології / Ін-т проблем сучасн. мист-ва Акад. мист-в України. – К. : ПСМ АМУ; КЖД «Софія», 2009. – Вип. 6. – С. 208-216.
3. **Лучанська В. В.** Методологія системного дослідження екології культури в інформаційному суспільстві / В. В. Лучанська // Культура і суспільство XXI ст.: духовні, культурологічні, соціальні виміри : Зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., К., 27-28 травня 2010 р. – К. : НАККіМ, 2010. – С. 36-38.
4. **Лучанська В. В.** Проблеми становлення і розвитку екології культури в соціальній практиці сучасного суспільства / В. В. Лучанська // Питання культурології: Зб. наук. пр. – Вип. № 25. – К., 2009. – С. 96-101.

5. *Лучанська В. В.* Регіонально-національний компонент екології культури в інформаційному суспільстві як чинник гуманізації суспільства / В. В. Лучанська // Культура народів Причорномор'я, 2011. – № 208. – С. 167-168.

6. *Лучанська В. В.* Теоретико-методологічні засади взаємозв'язку екології культури з інформаційним суспільством в процесі еволюції культурологічного знання / В. В. Лучанська // Культура і сучасність. – К. : Міленіум, 2010. – № 1. – С. 102-106.

7. *Лучанська В. В.* Екологія культури в перспективах розвитку сучасного українського суспільства / В. В. Лучанська // Культурна політика у контексті етнокультурного різноманіття України : Зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., К., 29-30 вересня 2010 р. – К. : НАКККіМ, 2011. – С. 33-34.

8. *Реймерс Н. Ф.* Экология (теория, законы, правила, принципы и гипотезы) / Н. Ф. Реймерс. – М., 1994. – 367 с.

Резюме

Вивчення інформаційної складової культурного середовища дозволяє знайти шляхи вирішення виникаючих протиріч, використовувати особливості в даному інформаційному просторі.

Ключові слова: культурологія, детермінанта, екологія культури, екологія, природа, інформаційне суспільство, інформація, інформаційна детермінанта.

Summary

Luchanska V. Informative determinants of ecology in culture

The study of informative constituent of cultural environment allows finding the ways of resolution of nascent conflicts, use features in this informative space.

Key words: culturology, determinant, ecology of culture, ecology, nature, informative society, information, informative determinant.

Аннотация

Изучение информационной составляющей культурной среды позволяет найти пути разрешения возникающих противоречий, использовать особенности в данном информационном пространстве.

Ключевые слова: культурология, детерминанта, экология культуры, экология, природа, информационное общество, информация, информационная детерминанта.

Надійшла до редакції 29.12.2013 р.